

KARŞILAŞTIĞIMIZ TÜMÖRLERİN ŞİRURJİ YÖNÜ ÜZERİNDE ÇALIŞMALAR

Hayrettin Antepliöglü*

Giriş

Evcil hayvanların tümoral hastalıkları üzerinde yapılan çalışma ve araştırmalar çok geniş ve detaylıdır. Biz burada klinik yönünden yayınlanmış ve çalışmamızla ilgili olanları özetlemekle yetineceğiz.

Tekturnaklılarda: Leipzig Veteriner Fakültesi Şirurji Kliniğinde muayene ve tedavi edilen 2100 attan 44 ünde tümör tesbit edilmiş ve bunlardan 14 ünün fibroma, 9 unun sarcoma, 21 inin carcinoma olduğu bildirilmiştir. Fibrom ve Papillom tabiatindeki tümörlerin atlarda başlıca deri tümörleri olduğu ve her yaşta görülebildiği, papillomların daha çok 1-2 yaşındaki genç atlarda dudak ve burunda küçük karni teşekküller halinde belirlediğini, adetlerinin 100 lerce olabileceği yayınlanmış ve etkeninin muhtemelen virus olabileceği kanısı belirtilmiştir.

Kır donlu atların bilhassa yaşlılık devrelerinde % 80 ninde melanotik uların şekillendiği ve vücudun her yerinde şekillenebileceği gibi, çoğunlukla kuyruk sokumu civarında geliştiği, klinik yönünden benign olduğu kaydedilmiştir (25, 29, 31).

Tek turnaklıların iç organlarında, lymphoid leucosis, dalakta yuvarlak hücreli sarcom; carcinom, hacmangiom, adenocarcinom veya fibroleciomyom'un, barsaklarda şekillendiği, böbreklerde daha çok adenom, carcinom, sarcom ve arasıra da nephroblastom görüldüğü, cryptorchidie olaylarında gizli testis'in iyi tabiatli ularla istila edilebileceği belirtilmiştir (7,29). İki aylık safkan İngiliz bir tayda damağı kaplayan bir carcinom olayı bildirilmiştir (21).

Katırlarda, göğüs organlarında angiosarcoma (hacmangioma endothelioma) bildirilmiş, nasal ve frontal sinüs'lerde nasal kaviteler

* A. Ü. Veteriner Fakültesi, I. Şirurji Kürsüsü Doçenti, Ankara-Türkiye.

yada gözden men'şcini alan tümörlerin şekillenebileceği kaydedilmiştir.

Gözde squamous-cell carcinoma olayının sıklığına işaret edilmiş (9), ayrıca sarcoma, myxoma, adenoma ve angioma gibi ur türlerine de rastlandığı not edilmiştir (6, 22).

Sığırlarda: Deri tümörlerinin pek çok görüldüğü ve bir istatistiğe göre fibrosarcoma 1, lipoma 1, kaverno ve plexiform angimatoid malformation 6, lymphoid seriden deride görülen tümörler 2, mast-cell tümör 2, subcutan melanom 23 olarak bildirilmiştir (11, 12). Özellikle genç sığırlarda deride şekillenen tümörlerin büyük bir kısmını fibropapilloma'lar teşkil etmektedir, kış mevsimi, güneş ışınlarından yoksunluk, açık padoklar bu tür urların çabuk üreyip gelişmesine etkiyen önemli faktörler olarak kaydedilmiştir. Stormont Veteriner Dairesince hazırlanan Glycerol-saline aşısı N. Ireland'da tatbik edilerek % 87 başarı sağlanmıştır (31). Şimik tedavide Lithium Antimoin Thiomalate enjeksiyonlarıyla beş haftada tümörün giderilebildiği yapılan denemeler sonu açıklanmıştır (5). Sığırlarda boynuz ve sinüs frontalis'i istila eden squamous-cell carcinoma olayı bildirilmiştir. Bir araştırmacı sığırlarda 96 deri tümöründen 32 sinin melanom olduğunu tesbit etmiştir. İneklerde meme tümörlerinin az görüldüğü ve bu arada carcinom olaylarıyla karşılaştığı yayınlanmıştır (20). Bir deve Larynx bölgesinde bir sarcom olayıyla karşılaşılmıştır (31). Bazı araştırmacılar Manhattan, Kensas eyaletlerinde 1939-1942 yılları arasında Leucemia'nın sığırlarda en çok görülen hastalık olduğunu bildirmişlerdir (31). Lypom'larında sığırlarda oldukça sık görüldüğü kaydedilmiştir (12). Tympany, diarrhoe, anorexia ve zayıflıkla karakterize olan rumen de squamous-cell carcinoma olayları bildirilmiş, diğer bir olayda tümöre şirurjikal yolla ruminotomy yapılırken rastlanmıştır (31). Sığırlarda gözde rastlanan tümörlerin büyük bir kısmının malign tabiatli olduğu birçok araştırmacı tarafından belirtilmiş ve bunların başlıca, üçüncü göz kapağı conjunctiva ve corneoscleral sınırlarda geliştiği, Denver mezbahasında kesilen sığır, koyun ve domuzlarda 908 tümör olayından sığırlarda 471 inin squamous-cell carcinoma olduğu yayınlanmıştır (12, 31). Bazı araştırmacılara göre, koyunlarda dermal lymphosarcoma, kulakta squamous-cell carcinoma, deride fibropapillomata çok görülmektedir (31). Diğer bir araştırmacı biri dalakta angiosarcoma, diğeri embriyonel nephroma (bilateral) olarak iki olay bildirmiştir (26).

Köpeklerde: Bir klinisyen 950-953 tarihleri arasında muayene ettiği 1150 köpek neoplasm'ının epithelial orijinli basal-cell ve glandular tipte 51, hepatoid adenoma 33, glanduler olmayan 2 papilloma,

epidermal kist 6, carcinoma 17, conj. doku orijinli 42 fibroma, mast-cell tümör 20, melanomâ 83, 29 olayında diğer tür urlara ilgili olduğunu bildirmiştir (9, 13, 14, 15, 16). Diğer bir araştırmacı kedilerde tractus digestivus'a ilgili 30 squamous-cell carcinoma, 5 carcinoma, 19 sarcoma ve bir lymphosarcoma tesbit etmiştir (8, 16, 17, 27). Klinisyenlerin büyük kısmı, tümöral üremelerin şirurjikal yolla tedavisinde neoplasm'ın karakterinin ve yayılışının bilinmesi gerektiğini, bunun için de biyopsi maddesinin alınıp histopatolojik muayenesinin yapılmasının uygun olduğunu bildirmişlerdir (3,6,19,23,24,31). Tümörlerden özellikle transmisibl venereal üremelerle anal bölge adenom'larının X-ışınlarına son derece hassas oldukları ve bu türlü tedavilerden başarılı sonuçlar alındığı birçok iyi ve fena huylu tümörlerde şirurjikal müdahaleden sonra tümör yatağının X-ışınları ile irradie edilmesiyle nüks olaylarının azaltılabileceği, şirurjikal müdahalelerde tümör çevresindeki sağlam dokulardan da bir kısmının çıkarılması gerektiği kaydedilmiştir (1,4,10,18). Özellikle köpeklerde tonsilleri istila eden fena huylu ur olaylarında, total tonsillectomi'nin uygulanmasının bir dereceye kadar faydalı olabileceği ve tonsillectomie operasyonundan sonra bazı hayvanların 20 yaşına kadar normal hayat sürelerini tamamladıklarını göstermişlerdir (2,7). B.V.A. nın 1957 yılı kongresinde Mitchell ve Silver adındaki araştırmacılar malign tabiatli hayvan tümörlerinde şiddetli yayılış karakteri gösteren olayların operasyon yada diğer tedavi metodlarıyla iyileştirilmelerine gidilmesinin hatalı olduğunu ve bu gibi hayvanların insanî şekilde uyutulmasının gerekli olduğu tezini savunmuşlardır (31). A.Ü. Vet Fak. si kliniklerinde yapılan bir çalışmada hayvanlarda tesbit edilen 57 tümör olayından 17 sinin fibrom, 13 ünün papillom, birinin melanom, 2 sinin adenom, 3 ünün dermoid, 14 ünün carcinom ve 4 ünün sarcom olduğunu ve vak'alardan sekizinin at, birinin katır, onaltısının merkep, onunun sığır, ondokuzunun köpek, ikisinin kedi ve birinin de kanatlı olduğunu, bu olayların hepsinde üremelerin extirpationla uzaklaştırıldığını, ama bu operasyonun her zaman başarılı sonuç vermediğini bazılarında nüksler görüldüğü açıklanmıştır (11).

Materyal ve Metot

Çalışma 1953-1966 yılların arasında A.Ü. Vet. Fak. 1. Şirurji Kürsüsü Kliniğine tedavi için getirilen 16 tavuk, horoz ve güvercin, 34 köpek, 13 kedi, 17 büyük ve küçük gevişen hayvan, ile 56 tektırnaklı ki toplam olarak 136 neoplastik doku üremeleri taşıyan hasta hayvan üzerinde yapılmıştır. Çalışmada güdülen amaç; kliniğe

tedavi için getirilen tümör olaylarının hayvan türlerine göre dağılımı, çeşitleri, yerleştikleri doku ve organ, gösterdikleri symptome'lar ve tedavi amacı ile yapılan operatif müdahalelerle sonuçları, postoperatoire müşahedelerdir. Bu olaylardan 1960 yılına kadar olanların operasyon ve tedavisi üzerinde yardımcı olarak ilgilenilmiş, durumları takip edilerek protokolüne kaydedilmiştir.

Gelen vak'alar gösterdikleri symptome'lara göre ayrı ayrı kaydedip gerekenlerde hiyopsi, diğerlerinde total extirpation'la elde edilen patolojik dokular Fakültenin Patolojik Anatomi ve Tecrübî patoloji kürsülerine, histopatolojik muayeneler için gönderilmişlerdir.

Vücutlarında yaygın infiltratif tümör odaklarını taşıyan hayvanlardan alınan biyopsi maddelerinin histolojik bakı sonuçları alınanlardan fena tabiatlı olanları, sarcom, carcinom veya mixt; vak'alarından bazıları sahiplerinin rızası alınarak uyutulmuş birkismıda kendi hayatlarına terkedilmişlerdir.

Diğer olaylarda operatif müdahale ya yalnız yada, çeşitli şekilde coterisation'la kombine olarak uygulanmıştır. postoperatoire durum olayların birkismında üç ayla, iki yıla kadar takip edilmiş sonuçlar dosyalarına işlenmiştir.

Vak'alarımız

Kanatlılar, etçiller (köpek ve kedi), büyük ve küçük gevişenler, tektırnaklılar (at ve merkep) halinde guruplandırılan hastaların klinik görünümleri ile, tedavi, operasyon ve postoperatoire özellikleri toplu şekilde yazılmıştır.

Grup 1.: Dördü yerli biri Sussex, üçü Leghorn, biri Newhempshire, dördü Hint, biri Plymouth, biri Roth olan tavuk ve horoz ile bir güvercini içine alan onaltı vak'adan 144/957 no.lu tavukta vücuda yeryer dağılmış palpationda hissedilir şekildeki deri kabarıklıklariyle karakterize şişlikler (Lymphomatose), 172/964 No; lu güvercinde kuyruk üzerinde üstü ülserleşmiş, irinli akıntılı bir üreme görülmüş, bunlardan alınan biyopsi maddelerinin histopatolojik muayenesinde, birincide Lymphomatosis, ikinci olayla ise multiple focal granulation dokusu tespit edilmiştir. Birinci olayın kestirilmesi uygun görülmüş, diğer olayların hepsinde, lokal anestezi ile tümör kitlesinin uzaklaştırılmasına baş vurulmuştur. Vak'alarda operasyonla ilgili ölüm olayı olmamıştır. Operasyon sonrası 1093/959 no.lu vak'anın (Lymphosarcome) cloaque üzerinden alınan ve dikişle kapatılan yarası iki gün sonra açılmış, onsekiz gün içinde ülserleşip tedaviye inatçılık göstermiş ve tavukta gittikçe zayıfladığından kestirilmiştir. 164/957 no.lu

tavuğun sakal altında bir portakal büyüklüğünde azçok yumuşak kıvamda olup, soliter üreme gösteren tümör'ün hystiocytom (Resim: 1); 147/960 no.lu hint horozunun isc art. tarsi regiosunda yumruk büyüklüğünde üzerinde yer yer girinti ve çıkıntılar taşıyan sert kıvamdaki tümör'ün Chondro-osteo-fibrom (Resim: 2); 2702/963 no.lu çilli tavuğun kanat latındaki üzeri oldukça düz tümöral üremenin Fibro-myxomatous olduğu anlaşılmıştır.

Bu guruptaki vak'alarda operasyon geçirenlerden 1515/962 no.lu horoz 4 ay sonra zayıfladığından kestirilmiş; 106/966 no.lu tavuk da olayın 53 üncü günü kümeste ölü bulunmuş, diğerleri normal hayatlarına devam etmişlerdir.

Gurup II: 34 köpek ve 13 kendi ile ilgili (toplam 47) olayı kapsayan bu gurupta /.../956 no.lu olayda tümöral tipte yer yer ülserleşmiş enfekte odaklar, yassı, kalın plaklar halinde; 28/963 no.lu olayda ise rima palpebrarum'un iç kenarı boyunca yassı ve kauçuk kıvamında (bulbus oculide yassı hücreli carcinom), şeritcik tarzında, irkilti sonu cornea'da keratitis superficialis'le konplike olmuş; 266-1222/963, 489-107-216/966 no.lu köpeklerden ilk ikisinde memeler bölgesinde kordonlarla karın duvarı kasları arasında giren ve irregüler bir dağılım gösteren odaklar (Adeno-carcinom ve carcino-sarcom) üçüncü olayda (sticker-sarcoma) testis'lerde orchitis ve geniş ülserli odak halinde kenarları kalınlaşmış bir tablo, son iki (sticker sarcoma ve carcinoma) olayında ise corpus penis üzerinde çeşitli frajil ve çabuk kanayan odaklar halinde karnabahar benzeri, corpus'u saran kitle, vak'alarda orta ve ileri derecede kaşeksi hali görülmüştür. 131/958, 2961/960, 341/961, 1347/966 no.lu kedilerde ise tümöral odakların yayılışı ülserlerin (adeno-carcinoma, basal cell carcinoma, squamous cell-carcinoma ve adeno-carcinoma) zaman zaman kanamalar göstermesi, hayvanların zayıflığı dikkati çekmiştir. 1518/963 no.lu köpekte (Resim: 4) memeler bölgesinde soliter olarak ve extripation'undan sonra tartıldığında 875 gr. ağırlığında gelen urun (chondro-plastic-sarcoma) alt kısmı yere temas edecek şekilde, üç yıllık bir geçmişe sahiptir. 658/963 no.lu kedi de diş etlerine münhasır (epulis carcinomatosa) neoplastik üreme daimi salivasyon, kanamalar ve gıda alma güçlüğü tablosu ile özelleşmekte idi. 2102/963 no.lu kedi bitkin halde kliniğimize getirilmiştir. Palpasyonda karın içinde yer yer sert kitleler hissedildi (kökenini lenf yumrularından alan reticulum cell-carcinoma), deneysel laparatomie'de, karın organlarının baştan başa tümöral kitlelerle ilişkili bulunduğu görülmüş ve sahibinin müvafakatıyla uyutulmuştur. Olaylardan 149/961 no.lu köpek de urun (basal cell-carcinoma) lokalize olduğu kuyruk, üst tarafından extirpe edilmiştir. 28/963 no.lu

köpekte ikinci defa nüks yapan gözle ilgili neoplasm (yassı hücreli carcinoma) olayında bulbus oculi'nin extripation'u genel anestezi altında yapılmıştır. 138/964 no.lu olayda (adenoma) üçüncü göz kapağının extripation'u; 489/966 no.lu hasta da testisleri istilâ eden tümör (sticker sarcoma) kastrasyonla birlikte çıkarılmıştır. Bu operasyonlar genel anestezi altında yapılmıştır.

Diğer olayların bir kısmında yalnız lokal anestezi, diğer bir kısmında da genel ve lokal anestezi kombiné şekilde kullanılmıştır. Bazı hayvanlarda da odaklar termokoter ile koterize edilmiştir.

Yapılan operasyonlardan sonra .../956, 293-2961/960, 216-305/966 no.lu köpeklerle, 131-103/958, 1481/963 no.lu kedilerde iyileşme sağlanamamıştır. Bu hayvanlar 55-109 gün sahiplerinin rızası alınarak uyutulmuştur. Diğer fena huylu tümör olayları 3-18 ay kadar takip edilmiş bu süreç içinde nüks kaydedilmemiş, operasyon sonrası kopmlikasyonlarla da karşılaşmamıştır.

Gurup III: 17 büyük ve küçük gevişen hayvanı içine alan bu guruptaki hastalardan bazılarında genel, bir kısımda da lokal anestezi ile tümörler extripe edilmiş ve biri müstesna diğerlerinde iyileşme elde edilmiştir.

1167/963 no.lu öküzde 3 ay sonra gözü kaplar şekilde nüks görülmüştür (oculaer squamous-carcinoma). Bunun üzerine bulbus oculi'nin extripation'u yapılmışsa da, 3 aylık bir zaman içinde daimi zayıflama görüldüğünden kasaplık olarak mezbahaya sevk edilmiştir.

Gurup IV: 56 baş at ve merkebi kapsayan bu gurup da 11/953 (bulbus oculi carcinoma'u) saf kan arap kısırakların birer gözünde total harabiyete sebep olan ülserleşmiş carcinoma olayları, operasyona yapıldıktan sonra birincisi iki yıl yaşamış diğeri ise 4,5 ay yaşayıp doğurduktan 3 ay sonra ölmüştür. 1918/957, 393/963, 2611/963, 462/966 no.lu hayvanlarda corpus penis ve preaputium üzerinde frajil kanayan ve irregüler yayılmalar gösteren üremeler (carcinoma, squamous cell-carcinom, squamous cell-carcinom, squamous cell-carcinom) görülmüş. Bunlardan ilk üçünde penis'in amputasyonu operasyonu yapılmış ve hayvanlardan 1918/957 no.lu olanı 2 yıl çalıştıktan sonra başka bir hastalıktan ölmüştür. İkiisi halen çalışmaktadır. Dördüncü hayvanda da tümöral kitle extripe edilmiş ve halen çalışmaktadır. 1338/958, 1434/963, 1746/963 no.lu melenom tabiatlı tümörlere yakalanmış hastalarda yalnız biopsi maddeleri alınmış ve histopatolojik sonuçların meleno-sarcom oldukları anlaşılmıştır.

Yukarıda ayrı seksiyonlar halinde açıklanan olaylardan 16 sı çeşitli ırk kanatlıları içine alan olaylar olup bunlarda görülen neoplasm'ların lokalizasyonu; kanataltı, göğüs çeperi, extremiteler, boyun, trachea çevresi, göz ve ekleri olarak tesbit edilmiş ve bu olayların hepsinde de tümörler total olarak şirurjikal yolla alınmışlardır. Kırkyedi olayı kapsayan ve içinde çeşitli ırk kedi ile köpekleri taşıyan ikinci gurupta, klinikman müşahede edilen neoplasm'lardan 17 si cranium'un çeşitli regiolarında, 23, ü r.analis, r.inguinalis, r. mammae ve kuyrukta, birisi extremitelerde, dördü extra ve intra abdominal dokularda birisi de r.colli'de yer almaktaydı. Bu olayların 44 ünde total extirpation yapılmış, iki olayda cauterisation'la tümöral kitle ortadan kaldırılmış ve bir olayda da experimental olarak laparatomic operasyonu uygulanmıştır. Çeşitli ırk gevişen hayvanları kapsayan üçüncü gruptaki 17 olayda tümörlerin organizmadaki lokalizasyonu; üçü bulb. oculi ve eklerinde, birisi kulakta, sekizi vücudun çeşitli yerlerine yayılmış şekilde, dördü r.parotidea, çene altı ve dudakta, birisi extremitelerde bulunuyordu. Bunlardan onbeş olayda tümör kitlesi şirurjikal yolla extirpce edilmiş, üç olayda bulb. oculi'nin extirpation'u operasyonu yapılmış, üçüncüsünde amputatio du penis ameliyesi uygulanmış ve diğer üç olayda da biyopsi için materyal almakla yetinilmiştir. Elli altı olayı kapsayan çeşitli ırk tektırnaklılara ait neoplasm olayında, tümöral üremelerin 16 sının cranium bölgesinde; 17 sinin r.inguinalis, r.perinei, r.mammae ve kuyrukta, 12 sinin r. colli, r.abdominalis ve diğer vücut bölgelerinde, 11 rinin ise extremitelerde lokalize olduğu tesbit edilmiştir. Bu seksiyona ait olaylardan 47 sinde total extirpation yapılmış, üçüncüde bulbusun total olarak çıkarılması gerekmiş, üçünde amp. du penis operasyonu uygulanmış ve diğer üç olayda da biyopsi maddesi alınmakla yetinilmiştir. Equidae'lerde melanotik odaklar halinde görülen olaylara müdahalede bulunulmamıştır. 222/60 no.lu atta gözün tümünü istila eden tümör bulb. oculi'nin extirpationu ile uzaklaştırılmış, üçbuçuk ay sonra nüks görüldüğünden ikinci bir operasyon ve cauterisation uygulanmıştır. Operasyondan sonra hayvan altı ay daha çalıştırılabilmiştir. 2762/63 no.lu safkan Arap atında arka glom üzerindeki boynuz şeklindeki tümör'ün (haemangioma cavernosum) extirpation'undan 22 gün sonra nüks görülmüş, ikinci operasyon uygulanmış ve nüks kaydedilmemiştir.

Bunların dışında bulunan olaylarda kayda değer bir husus müşahade edilmemiştir. Tektırnaklılara ilgili neoplasm olaylarından .../53 (Resim: 6), 1915/57 (Resim: 7), .../62 (Resim: 8), 1746/63 (Resim: 10), 222/64 (Resim: 11), 1963/66 (Resim: 12) ve 228/64

(Resim: 13) ve .../62 (Resim: 9)'un operasyondan evvel çekilen resimleri aşağıda verilmiştir.

Sonuçlar

Tedavi ve operasyona tâbi tutulan kanatlılarla ilgili 16 tümör olayında 7 sinin Fibrom menşeli olduğu (Fibrom, Fibrom mixomatoz, Myofibrom, Neurofibrom ve Chondro-osteofibrom); üçü sarcom (Leiomyo sarcom, Lymphosarcom, Hysticytosarcom) biri deride Leucose'u ikisi Lymphomatose ve üç vak'a da aspesifik granülasyon dokusu olarak bulunmuştur. Vak'a sayısına göre oranları şöyledir.

Fibrom	%	25
Sarcome	%	12,5
Neuro fibrom	%	6,25
Leucose	%	6,25
Nonspes. granülasyon doku	%	18,75
İdantifiye edilemeyen	%	6,25
Leiomyom	%	6,25
Lymphomatose	%	18,25

Etcillerle ilgili 47 olayda Carcinogen menşeli tümörler başta gelmek üzere bunu sarcogen tabiatlılar takip etmekte ve sonra adenom, papillom, fibrom ve osteochondron gibi tümör türleri gelmektedir. Ayrıca nonspesifik granülasyon dokusu ile histo patolojik muayenesi yapılamayan tümörler de bulunmaktadır.

Total vak'a sayısına göre yüzdeler şöyledir.

Carcinogen tabiatlılar	%	30
Sarcom tabiatlılar	%	15
Adenopapillom, osteocondrofibrom	%	36,4
Adi granülasyon dokusu	%	16
İdantifiye edilemeyenler	%	3,6

Ruminatlarla ilgili 17 olaydan da dokuzu papillom, ikisi melanome ve melano-sarcom, biri carcinom biri adenom ve dördüde nonspesifik granülasyon dokusu olarak bulunmuştur. Bunların yüzdeleri ise şöyledir.

Melanocarcoma	%	5,8
Melanom	%	5,8
Papillom	%	52,9
Monspesifik granülasyon doku	%	23,5
Carcinom	%	5,8
Adenom	%	5,8

Tek tırnaklılarla ilgili 56 olayı türleri şu sıraya göre çoğunluk göstermişlerdir. Fibrom, Carcinom, Melanom ve Melanosarcom, Hemangiom, Kist, Neurilemoma, Schwammom, Colloidalgitre. Bu urların oranları:

Fibrom	%	35,7
Carcinom	%	10,7
Melanosarcom ve Melanom	%	10,7
Hemangiom	%	3,90
Neurilemmom	%	1,96
Schwammom	%	1,96
Kist	%	3,9
Colloidalgitre	%	1,9
Granülasyon doku	%	5,3

Tartışma

16 kanatlı, 47 kedi ve köpek, 17 sığır ve koyun, 56 tek tırnaklı olmak üzere toplam 136 baş hayvanda vücudun çeşitli doku ve organlarında değişik şekilde, yayılış gösteren yumuşaktan kemik gibi sert kıvama kadar değişen neoplastik üremelerden çeşitli yapı ve karakterdeki karsinojen üremeler carnivorlarda % 30, tek tırnaklılarda % 10,7 ruminantlarda % 5,9, kanatlılarda ise % 0,5 oranındadır. Çeşitli tip ve karakterdeki sarcom menşeli neoplasmlar ise carnivorlarda % 15, kanatlılarda % 12,5, tek tırnaklılarda % 10,7; Adenomlar carnivorlarda % 9,1, Ruminantlarda % 5,83, Papillomlar ruminantlarda % 52,8, Carnivorlarda % 10,6; Fibrom tek tırnaklılarda % 37,5 kanatlılarda ise % 31,25, ruminantlarda % 2, diğer tür neoplasm kanatlılarda leimyom, carnivorlarda mastoicytom, neurilemom, osteochondrofibrom, fibro adeno papilloferum, Cehonrdo adeno kisto papilliferum, neoplastik ossification birer olay halinde; kanatlılar da bir vak'a Leimyom, ruminantlarda iki vak'a schwammom tek tırnaklılarda bir vak'a neurilemom, bir vak'a osteochondrofibrom iki vak'a hemangiom bir vak'a schwammom ve üç vak'a chondrom tabiatlı neoplasm tesbit edilmiştir.

Araştırmanın detayı ile ilgili bilgilerin ve şizelgelerin tetkikinde gerek carsinojen ve gerekse sarkojen tipteki neoplasmların carnivorlarda, papillomların gevişenlerde, fibrom tabiatındaki neoplasm'ların ise tek tırnaklılarda ve ruminantlarda diğer tür urlara nazaran daha büyük oranlarda bulunmuştur. Ayrıca neoplasmların tür çeşitliliği bakımından carnivorlar başta gelmekte bunu tek tırnaklılar takip etmektedir. Klinik görünümleri yanında genel olarak fena huylu sarkojen

veya carcinogen tümörlerin testis, penis, meme, dudak, yanak, regio analis, göz, diş eti; melanom ve melano sarcomların boyun, cidago, anal bölge ile toraks ve karın cidarında özellikle sonkilerin kır donlu hayvanlarda görüldüğü dikkati çekmektedir. Yaş bakımından Carsinojen urların daha çok yaşlı hayvanlarda geliştiği müşahede edilmiştir. Şirurjikal müdahalelerimizde özellikle carsinogen ve sarcogen menşeli olaylardan onbeşinde nüksler olmuş ve bunlardan on biri birinci operasyondan sonra değişik sürerler içinde jeneralizasyonla ölüme sürüklenmişlerdir.

Özet

1953-1966 yılları arasında A.Ü. Vet. Fakültesi I nci Şirurji Kliniğine tedavi amacı ile getirilen ve vücutlarının çeşitli organ ve dokularında değişik karakterler gösteren 16, kanatlı 47, carnivör 17, Ruminant 56 tek tırnaklı olmak üzere 136 neoplasm'a şirurjikal müdahale de bulunulmuştur.

Tümör olaylarının hayvan türlerine göre dağılımı ile ilgili çizelge

Urun tipi	Kanatlılar	Carnivorlar	Ruminant'lär	Tek tırnaklılar
Carcinom		8	1	6
Sarcom	2	5	—	1
Leimyon	1	1	—	—
Mastoicytom	—	1	—	—
Neurilemoma	—	—	—	1
Adenom	—	3	1	—
Papillom	—	5	9	—
Fibrom	5	1	—	20
Colloidal goitre	—	—	—	1
Osteochondrom	—	1	—	—
Fibro-adeno Papilliferum	—	1	—	—
Chondro adeno cysto	—	—	—	—
Papilliferum	—	1	—	—
Neoplastik ossification	—	1	—	—
Hemangiom	—	—	—	2
Adeno cars.	—	3	—	—
Carcino-sarc.	—	1	—	—
Chondro-aden.	—	1	—	—
Fibro-sarcom	—	1	—	—
Malign. lymphoma	—	1	—	—
Melanom ve melanosarcom	—	—	2	6
Schwannom	—	—	—	1
Chondrom	—	—	—	3
Epider. Kist	—	1	—	2
Lymphmatose	3	—	—	—
Leucose	1	—	—	—
İdantifiye edilmiyen	1	6	—	—
Nonspesifik gran.	3	5	4	13
Total (136) :	16	47	17	56

Neoplasm'larda, Carsinogen ve sarcogen çıkaklı olup değişik türlerde olanlar çoğunlukla sıra ile carnivor, tek tırnaklı, kanatlı ve ruminantlar şeklinde sıralanmıştır. Değişik türlü tümörlerin en çok carnivorlarda sonra tek tırnaklılarda şekillendiği kaydedilmiştir.

Olaylarda uygulanan Şirurjikal müdahalelerin bir kısmı, sadece hayvandan bir süre daha faydalanmak, diğer bir kısmı da tedavi amacı ile yapılmıştır. Carsinogen ve Sarcogen olaylardan onbeşinde nüks kaydedilmiş bunlardan onbirinde lezyon generalizasyon ile hayvanlar süratle kaşeksi ve bitkinlik içinde ölüme sürüklenmişlerdir.

Summary

Study on the Surgical Aspect of Neoplasm of Domestic Animals

This article include 136 cases of neoplasms of domestic animals which were brought to the Veterinary Surgery Clinic of Vet. Faculty University of Ankara during last 13 years. As we show in details; the percentage of malignancy originated carcinoma was 30 % in canine 10,7 % in equine, 5,9 % in Bovine species. The percentage of sarcoma was 15 % in carnivor, 12,5 % fowel, 10,7 % equine animals. The papilloma was highest in the ruminant (52,8 %), and fibroma was found 37,5 % in equine, 31,25 % fowel and 2 % canin species. Dogs and cats had many different kinds of neoplasms and the cases of carcinoma and sarcoma were more than the other animals in these species. The results of surgery were satisfactory in malignancy were in some cases, but the others fails. The localisation, signs and other details were given in this article.

Literatür

- 1- **Antepliöglü, H.** (1963): *Veteriner Hekimlikte Işın Tedavisi. Bölüm. II.* A.Ü. Vet. Fak. Dergisi, Cilt X, No. 1.
- 2- **Appleby, A.** (1956): *Tonsillectomy in the dog.* Vet. rec. 68, 598.
- 3- **Artun, B.S.** (1964): *Evcil Hayvanların operasyon bilgisi.* Ders. kit. A.Ü. Basımevi, Ankara.
- 4- **Banks, W.C.** (1956): *The use of radioactive cobalt in treating ocular carcinoma in cattle.* N.Am. Vet., 37, 114-118.
- 5- **Benson, J.A.** (1957): *Ruminal fibromata as a cause of tympany.* Vet. Rec. 69, 412.

- 6- **Berker, S.Z., Öktem, B.** (1956): *Genel Şirurji Ders kit.* Yeni Desen Matbaası, Ankara.
- 7- **Bone, J.F., Catcott, E.J., Gabel, A.A., Johnson, L.E., Riley, W.F.** (1963): *Equine Med. and Surgery.* Am. Vet. Publ. Inc. California.
- 8- **Cotchin, E.** (1954): *Reviews A manual of pasture and range.* Brit. Vet. J. 110.
- 9- **Cotchin, E.** (1957): *Neoplasia in the cat.* Vet. Rec. 69, 425-434.
- 10- **Dalton, P.J.** (1958): *Beta-ray therapy in veterinary practice.* Vet. Rec. 70, 233-234.
- 11- **Erk, H.** (1955): *Memleket Evcil Hayvanlarında görülen tümörler üzerinde şirurji bakımından incelemeler.* A.Ü. Basımevi, Ankara.
- 12- **Fincher, Gibbons, W.J., Mayer, K., Park, S.E.** (1956): *Diseases of cattle.* Am. Vet. Publ. Inc. Evanston Ill.
- 13- **Gourley, J.** (1954): *Bone cyst in dog.* Vet. Rec. 66, 63.
- 14- **Hogg, A.H., Holroyd, H.** (1955): *Hypertrophyc pulmonary osteoarthrophathy in the dog associated with tuberculosis.* Vet. Rec. 67, 118.
- 15- **Hoskins, H.P., Lacroix, J.V.** (1949): *Canine surgery.* N. Am. Vet. Inc. Evanston Ill.
- 16- **Hoskins, H.P., Lacroix, J.V., Mayer, K.** (1953): *Canine Medicine.* Am. Vet. Publ. Inc. Evanston Ill.
- 17- **Joshuo, Joan, O.** (1958): *Non-parasitic skin disease of the dog and cat.* Vet. Rec. 70, 195.
- 18- **Mc Clelland, R.B.** (1955): *X-Radiation of perineal Adenomas.* AVMA. 127, 249-250.
- 19- **McCunn** (1953): *Hobday's surgical diseases of the dog and cat.* 6th Ed. Bailliere Tindall and Cox. London.
- 20- **Mitchell, P.S., Siluer, I.A.** (1957): *A study of the treatment of inoperabl malignant tumors in dogs.* Vet. Rec. 69, 1376-1384.
- 21- **Mitchell, P.S.** (1954): *Carcinoma in a two months old thoroughbred foal.* Vet. Rec. 66, 487.
- 22- **O'Connor, J.J.** (1950): *Dollar's Veterinary Surgery.* Bailliere Tindall and Cox. London.
- 23- **Öktem, B.** (1962): *Özel Şirurji. Ders kit. 1. Fasikül.* İstiklâl Matbaası, Ankara.
- 24- **Öktem, B.** (1964): *Özel Şirurji. Ders kit. 2. Fasikül.* İstiklâl Matbaası, Ankara.

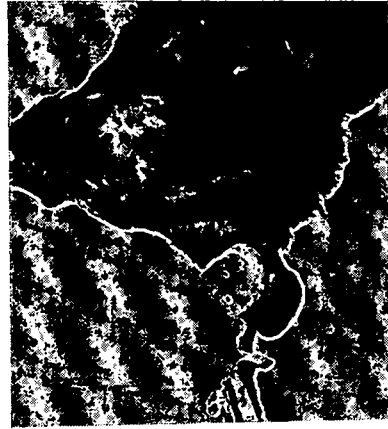
- 25- **Öktem, B.** (1966): *Özel Şirurji. Ders kit. 3. Fasikül.* A.Ü. Basımevi, Ankara.
- 26- **Pamukçu, A.M.** (1956): *An annotation on the occurrence of tumours in sheep.* Brit. Vet. Jr. 112, 499.
- 27- **Pamukcu, A.M.** (1954): *16 sene zarfında Ankara'da kedilerde raslanan tümör vak'alarına toplu bir bakış.* A.Ü. Vet. Fak. Drg. Cilt. 1. No. 1, Sayfa: 1-19.
- 28- **Roper, R.A.** (1956): *Tonsillectomy in the dog.* Vet. Rec. 68, 494-496.
- 29- **Sengir, E.** (1964): *Özel Patoloji I. Ders kitabı. II. Baskı.* A.Ü. Basımevi, Ankara.
- 30- **Singleton, W.B.** (1956): *Neurilemmoma of the caecum.* Vet. Rec. 52, 1046.
- 31- **Smithe, R.H.** (1959): *Clinical Veterinary Surgery.* Vol. One. Crosby Lockwood and Son LTD.
- 32- **Temizer, M.** (1967): *Ayak Hastalıkları. Ders kitabı.* A.Ü. Basımevi, Ankara.

Yazı "Dergi Yazı Kuruluna" 3.9.1967 günü gelmiştir.

(Resim: 1)

Vak'a: 164/57 nin operasyondan evvelki durumu. (Hystiocytom) (Case Nr. 164/57 Hytiotyoma of a hen.)

(Resim: 2)

Vak'a: 147/960'in Op. dan evvelki resmi (Chondro-osteofibrom) (B. Öktem'den) (Case Nr. 147/69 Chondro-osteofibroma of a hen.)

(Resim: 3)

Vak'a: 2702/963'ün resmi (Fibro-Myxomateus doku. (Case Nr. 2702/63 Fibro-myxomatos of a hen.)

(Resim: 4)

Vak'a: 1518/963 (Memclere bađlı Chondroplastic Sarcome) (B. Öktem'den) (Case Nr. 1518/63 Chondroplastic Sarcoma of a dog.)

(Resim: 5)

Vak'a: 1518/963'ün operasyondan altı ay sonraki durumu.
(The Condition of the above case after six months of operations)

(Resim: 6)

Vak'a: 2210/963 (Kuklak sayvanı tabanında şekillenen üreme. (Monspesfic gran. of the cate).

(Resim: 7)

Vak'a:/953'un preputium'unda
şekillenen Fibrom. (Case Nr./53
Fibroma of preputial sheet).

(Resim: 8)

Vak'a: 1918/1957'nin Glanz Penis'inde
şekillenen Carcinom olayı (B. Ökter'den)
(Case Nr. 1918/57 Carcinoma of glanz penis).

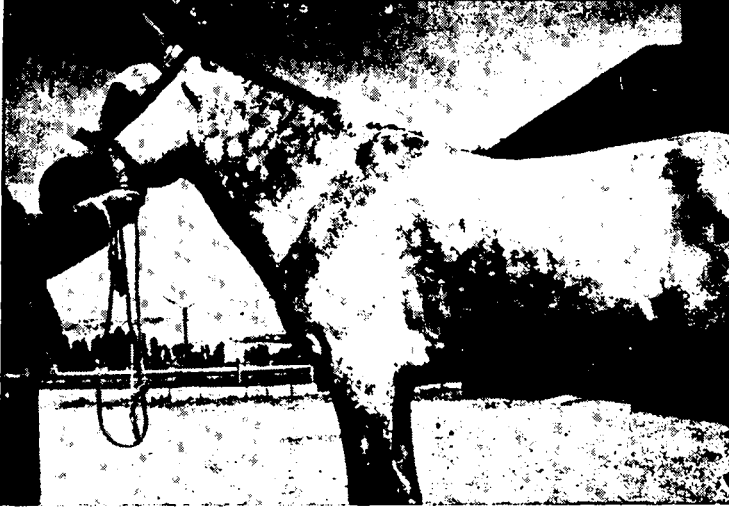
(Resim: 9)

Vak'a:/962'nin Mandibulasında şekillenen Chondrom (Case Nr./62
Chondroma of mandibula).

(Resim: 10)

Vak'a: .../962'nin submandibular regionunu baştanbaşa saran ve irregular üremelerle karakterize Fibrom olayı. (Case Nr. .../62 Excessive fibroma of submandibular region).

(Resim: 11)

Vak'a: 1746/963 boyun, göğüs, karın ve kuyrukla anus bölgelerinde değişik büyüklükte kabartularla özelleşen Melanosarcom olayı. (Case Nr. 1746/63 Melano Sarcoma inviding of different region in a horse).

(Resim: 12)

Vak'a: 222/964 Göz küresini istila eden ve total körlükle ortaya çıkan Melanom olayı. (Case Nr. 222/64 Melanoma of bulbus oculi).

(Resim: 13)

Vak'a: 1363/966 Palp. inferior'un kenarlarında irili ufaklı olarak şekillenen ve henüz sadece conjunctivo-keratitis'e yol açan Melanom olayı. (Case Nr. 1363/66 melanoma of inferior eye lid).

(Resim: 14)

Vak'a: 228/964 Vulva'nın altında ve memeler bölgesine doğru yayılmış Fibrom olayı.
(Case Nr. 228/64 Fibroma of a donkey).